

ساختارهای زیبایی شناختی مؤثر سازنده محیطی در ایجاد حس امنیت در مجتمع‌های مسکونی

سبحان روشن فکر جورشری^۱، فرزانه اسدی ملکجهان^{۲*}، نصرالله مولایی هسجین^۳

^۱ دانشجوی دکتری معماری، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت، رشت، ایران. sobhan.roshanfekr@gmail.com
^{۲*} نویسنده مسئول) استادیار گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت، رشت، ایران. memar_3d@yahoo.com
^۳ استاد گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت، رشت، ایران. nmlaeih@iaurasht.ac.ir

چکیده

مطالعات روانشناسی بر ارتباط عمیق میان زیبایی و احساس آرامش و امنیت تأکید دارد. انسان در جامعه امروزی با تحولات محیطی متفاوتی مواجه است. ایجاد مجتمع‌های مسکونی یکی از این تحولات در ساختار محیطی افراد جامعه است. مسئله‌ای که می‌توان مطرح کرد، تأثیر مجتمع‌های مسکونی به عنوان تغییرات ساختاری جدید بر حس امنیت افراد جامعه است. زیبایی‌شناسی علمی است که می‌توان از آن برای ایجاد حس امنیت کمک گرفت. امروزه وجود امنیت به عنوان یکی از نیازهای اصلی انسان‌ها از مهمترین عوامل ساختاری کیفیت زندگی است. این پژوهش با روش توصیفی و تحلیلی و با رویکرد کمی و کیفی انجام شده است. جامعه پژوهش حاضر شامل بیش از ۲۰۰۰ نفر است که نمونه در دسترس آن‌ها به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. بعد از توزیع کردن پرسشنامه، داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۵ عامل اصلی بر امنیت محیطی و کاهش جرم در بافت مجتمع‌های مسکونی تأثیر به سزایی دارند. این ۵ عامل عبارتند از امنیت فیزیکی، نظارت، ترس از جرم، قلمروپایی، مدیریت و نگهداری که بعد از مقایسه میانگین آن‌ها در گروه نمونه نتایج نشان داد که مؤلفه نظارت دارای میانگین زیاد و مؤلفه ترس از جرم دارای میانگین کمتری است، میانگین سایر متغیرها (امنیت فیزیکی، قلمروپایی و مدیریت و نگهداری) نیز در حد متوسط بودند. بنابراین در امنیت محیطی در بافت مجتمع‌های مسکونی امنیت فیزیکی، نظارت، ترس از جرم، قلمروپایی، مدیریت و نگهداری سهم به سزایی دارند. توجه به این مؤلفه‌ها در کنار ایجاد محیط‌های طبیعی نقش مهمی در تثبیت فضایی با تسلط ساختارهای زیبا و آرامش‌بخش در مجتمع‌های مسکونی دارد

اهداف پژوهش:

۱. بررسی نقش ساختارهای زیبایی شناختی در ایجاد حس امنیت در مجتمع‌های مسکونی.
۲. شناسایی مؤثرترین عوامل بر امنیت در بافت مسکونی.

سؤالات پژوهش:

۱. چه عواملی در ایجاد ساختارهای زیبایی شناختی محیطی در مجتمع‌های مسکونی نقش دارند؟
۲. کدام عوامل بیشترین تأثیر را بر ایجاد حس امنیت در بافت مسکونی دارد؟

اطلاعات مقاله

مقاله پژوهشی

شماره ۳۹

دوره ۱۷

صفحه ۱۹۶ الی ۲۱۰

تاریخ ارسال مقاله: ۱۳۹۸/۱۰/۲۶
تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۳/۱۰
تاریخ صدور پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۱۱
تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۰۹/۰۱

کلمات کلیدی

امنیت محیطی، زیبایی شناسی، کاهش جرم، عوامل محیطی، مجتمع‌های آموزشی.

DOR:

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.1735708.1399.17.39.11.9>

ارجاع به این مقاله

روشن فکر جورشری، سبحان؛ اسدی ملکجهان، فرزانه و مولایی هسجین، نصرالله. (۱۳۹۹). ساختارهای زیبایی شناختی مؤثر سازنده محیطی در ایجاد حس امنیت در مجتمع‌های مسکونی. هنر اسلامی، ۱۷(۳۹)، ۱۹۶-۲۱۰.

dx.doi.org/10.22034/IAS.2020.253895.1419/

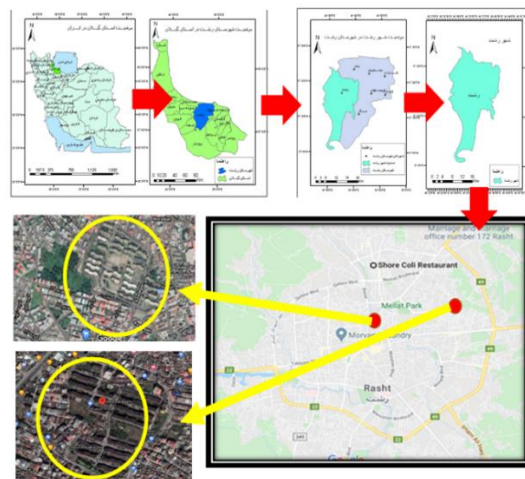
مقدمه

نیاز به مسکن یکی از ابتدایی‌ترین نیازهای بشر است و انسان‌ها از بدو پیدایش در جستجوی یافتن محلی برای سکونت و استراحت در آن بودند. امروزه مسکن مفهوم خاصی از مکان برای سکونت و امنیت است و وجود امنیت یکی از مهم‌ترین عوامل ساختاری کیفیت زندگی به شمار می‌آید. به طوری که در طبقه‌بندی نیازها مازلو بعد از نیازهای فیزیولوژیکی در سطح دوم هرم نیازها قرار دارد. مجتمع‌های مسکونی امروزه تبدیل به یکی از پرکاربردترین سکونت افراد در شهرها شده‌اند. ویژگی زندگی جمعی در این مکان‌ها زمینه‌ساز وجود پتانسیل بیشتری برای بروز جرم است. وقوع جرم توسط گروه ساکن در مجموعه مسکونی باعث زشت شدن محیط و از میان رفتن زیبایی محیط و منظر در مجموعه مسکونی می‌شود. منظر با کیفیت بالا احساساتی مثبت از قبیل امنیت، آرامش، گرما، شادی یا مسرت را تداعی می‌کند و بالعکس، منظر با کیفیت پایین با استرس، ترس، ناامنی، محدودیت، اندوه یا دیگر احساسات منفی را همراه دارد. ویژگی‌های زیباشناختی تأثیر خود را بر خلق ادراک ذهنی مشاهده‌گر خواهد گذاشت که می‌تواند با حس ادراک مثبت از محیط در ارتباط با شکل‌گیری محیطی امن و یا ناامن شود. نقش امنیت در مناطق مسکونی در جهان غیرقابل انکار است. طی نیم قرن گذشته، نظریه پیشگیری از جرم از روش‌های علمی و پیچیده‌ای برای درک و حل مشکلات جرم استفاده کرده است. به طور هم‌زمان، تغییر و تحولات چشمگیری در نحوه طراحی و امنیت در مورد شهرها به وجود آمده است. در بسیاری از موارد، این توسعه‌ها به تفکر کامل‌تر در مورد شهرنشینی و ایمنی در شهرهای رو به گسترش قرن ۲۱ به اوج خود رسیدند. با توجه به این موارد و اهمیت مطالعه در زمینه امنیت مناطق مسکونی این پژوهش درصدد بررسی عوامل ساختاری زیبایی شناختی مؤثر بر امنیت محیطی در بافت مجتمع‌های مسکونی است. پیرامون این موضوع تاکنون اثر مستقلی به رشته تحریر در نیامده است با این حال آثاری در زمینه زیبایی‌شناختی مسکن به رشته تحریر در آمده است. مقاله‌ای با عنوان «سنجش عوامل مؤثر بر کیفیت زیبایی‌شناختی در مسکن شهری» (مطالعه مورد: مجله جمال‌آباد)، توسط افسانه معصومی و مریم قلمبر ذرفولی (۱۳۹۸) به رشته تحریر در آمده است. نویسندگان این مقاله از پژوهش خود نتیجه گرفته‌اند که ابعاد سازنده فضا (کالبدی، عملکردی، اجتماعی، ادراکی و زیست محیطی) در محیط مسکونی در دو قلمرو ساختمان و محله دارای ویژگی‌هایی است که در دو زمینه عینی و ذهنی کیفیت زیبایی‌شناختی محیط را فراهم می‌آورد. این مقاله به بررسی مقوله زیبایی‌شناختی در مسکن شهری پرداخته است در حالی که پژوهش حاضر در صدد بررسی این مسئله در مجتمع‌های مسکونی است با محوریت ایجاد احساس امنیت است.

پژوهش کاربردی حاضر به روش توصیفی-تحلیلی صورت گرفت. در گردآوری داده‌ها از دو روش اسنادی و میدانی بهره گرفته شد. نمونه این پژوهش شامل بیش از ۱۰۰ نفر ساکن در دسترس از بافت محیط‌های مجتمع مسکونی آزادگان و پردیسان در رشت است. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۳۲ سوال است که بعد از تحلیل عامل تاییدی به ۵ مؤلفه اصلی (امنیت فیزیکی، نظارت، قلمروپایی، مدیریت و نگهداری) تقسیم شد. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه توسط پنج تن از اساتید رشته معماری تایید شد. برای به دست آوردن پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج آزمون آلفای کرونباخ برای هر کدام از مؤلفه‌های پژوهش مقدار بین ۰/۸۲ تا ۰/۸۲ را نشان داد که نشان می‌دهد پرسشنامه از پایایی قابل قبولی برخوردار است. مقدار دقیق آلفای کرونباخ و روش نمره‌گذاری هر پرسشنامه در جدول (۱) آورده شده است.

متغیر	تعداد سوال	شماره سوال	آلفای کرونباخ
امنیت فیزیکی	۵	۱-۵	۰/۸۰
نظارت	۷	۱۲-۶	۰/۷۵
ترس از جرم	۶	۱۸-۱۳	۰/۷۰
قلمروپایی	۶	۲۴-۱۹	۰/۸۲
مدیریت و نگهداری	۸	۳۲-۲۵	۰/۷۷

وسیع بودن شهر رشت همچنین فشردگی و تراکم بالای آن باعث حساس بودن این شهر از نظر امنیت و وسعت جرم شده است و لزوم کاهش جرم و افزایش امنیت در آن اهمیت ویژه‌ای دارد. بافت های مسکونی مورد مطالعه در این پژوهش عبارت است از محیط محله دو مجتمع مسکونی (پردیسان و آزادگان). آزادگان در مرکز شهر رشت در خیابان سعدی واقع شده که یک سو به چهار راه گلسار و از سوی دیگر به سه راه معلم و شهرداری رشت محدود شده است. این بافت اطراف مجموعه مسکونی واقع در پیچ سعدی، یکی از قدیمی ترین مجتمع های مسکونی در سطح شهر رشت است. این مجتمع مسکونی به دلیل قرار گیری در بافتی با قدمت نسبت به دیگر مجتمع های مسکونی موجود در کلانشهر رشت، با توجه به این که سال ها از آغاز به فعالیت این مجموعه مسکونی می گذرد، بهترین گزینه جهت بررسی شرایط امنیت محیطی را دارد. مجتمع مسکونی پردیسان واقع در خیابان انصاری در ورودی شهر رشت از سمت شهر انزلی واقع شده است و از نظر قرار گیری موقعیت ویژه ای را برخوردار است. همچنین از نظر زمان ساخت در بافت جدیدتری قرار دارد و خود مجموعه نیز پروژه جدیدتری محسوب می شود.

شکل ۲- تصاویر مجتمع مسکونی مورد مطالعه بالا آزادگان و پایین پردیسان

۱.۱. مجتمع های مسکونی

مجتمع های مسکونی یکی از ترکیب های واحدها و بلوک های برای اسکان که به صورت همسان و هم شکل در یک منطقه واقع است که در بسیار از موارد مانند مشاعات، سیستم های گرمایش و تهویه اشتراک دارند و قسمت خصوصی در داخل بنا مسکونی می باشد. مجموعه مسکونی محوطه، فضا و مکانی که یک یا چند خانوار در آن سکونت داشته باشند با چندین ورودی (شارع عام یا شارع خاص) راه داشته باشد. نوعی خاص از واحدهای آپارتمانی با فضای باز و حیاط مشترک باشند را مجموعه مسکونی گویند (زنونی، شبابی، ۱۳۷۴: ۱۳۱). این مجموعه ها، در یک بلوک شهری

یکسری آپارتمان تا ۱۰ طبقه به صورت یکپارچه پدید آمده و طراحی می‌شوند (پوردیپیمی، ۱۳۹۱: ۱۰۰). بنابراین یکی از مهمترین ویژگی‌های ماهوی مجتمع‌های مسکونی تراکم جمعیت در این محیط است. در خصوص چرایی پیدایش این محیط‌های مسکونی باید گفت مجموعه‌های مسکونی راه حلی برای حل کمبود مسکن و با هدف توسعه مسکن است. «مجتمع‌های مسکونی را می‌توان شامل تعدادی بلوک ساختمانی در نظر گرفت که می‌تواند شامل گونه‌های مختلف مسکن تک خانواری، آپارتمان‌های کوتاه و بلندمرتبه باشد» (عزیزی، ۱۳۸۵: ۱). تعدادی بلوک ساختمانی را می‌توان مجتمع‌های مسکونی در نظر گرفت که می‌تواند شامل گونه‌های مختلف مسکن (آپارتمان-های کوتاه، تک خانواری و بلند مرتبه) باشد. در این مجموعه‌ها، در یک قطعه زمین بلوک‌های آپارتمانی براساس طراحی از قبل مورد تفکر واقع شده قرار می‌گیرند. بلوک‌ها و آپارتمان‌ها می‌توانند در شکل‌های مختلف با یکدیگر ترکیب شوند و فضای باز در ارتباطی معنی‌دار با بلوک‌ها قرار گیرند. از دیگر خصوصیات مجموعه‌های مسکونی می‌توان به محدوده و حریم مشخص و جداشده شده آن‌ها از محیط پیرامون شهری اشاره کرد که در بعضی موارد می‌تواند آن‌ها را به صورت جزیره‌ای کالبدی - اجتماعی در شهر مشخص گرداند (عینی‌فر و قاضی‌زاده، ۱۳۸۹: 1). با این تفاسیر ویژگی خاص فضایی مجتمع‌های مسکونی آن‌ها را تبدیل به مراکزی قابل توجه از نظر سبک معماری ساخته است و سبب می‌شود تا معماران این مسکن با مسائل متعددی از حیث زیبایی‌شناختی و فضایی مواجه باشند.

۲. زیبایی‌شناسی در معماری

واژه زیبایی‌شناسی برگردان فارسی واژه «Aesthetic» است. این واژه نخستین بار توسط الکساندر بومگارتن در قرن هجدهم به کار رفت (Coldman, 2008: 255). او در کتابی به همین نام نخست Aesthetic را در معنای شناخت حسی به کار برد. سپس آن را در ادراک زیبایی حسی به ویژه زیبایی محسوس هنری استعمال کرد. (همان). ایمانوئل کانت با به کار بردن این واژه در احکام زیبایی‌شناختی رواج و رونق بیشتری به استعمال این واژه بخشید. به تدریج این اطلاعات عنوان شاخه‌ای از فلسفه شد که به بحث پیرامون زیبایی و هنر می‌پردازد. از سوی فیلسوفان و متفکران عرصه زیبایی‌شناسی تعاریف گوناگونی برای این اصطلاح ارائه شده است. از جمله شاخه‌ای از فلسفه است که درباره ماهیت زیبایی بحث می‌کند (Buld, 2007: 34). زیبایی‌شناسی همان فلسفه هنر است (Langfed, 1920:28). زیبایی‌شناسی هر نوع پژوهش آن درباره هنر است، اعم از این که فلسفی باشد یا علمی (Beardsly, 1981:85). احساس زیبایی‌شناختی نقش مهمی در ایجاد احساس امنیت دارد. محیط انسان ساخت بوهیژه محیط شهری بر خلاف محیط‌های طبیعی یا یک اثر هنری، به‌طور نسبی بسیار متغیر، متنوع و پیچیده است: به‌طوری که در آن تمامی عناصر و اشکال فعالیت و حرکت طبیعی، زیستی، اجتماعی، فرهنگی و روانی حضور دارند. بنابراین، ادراک کیفیت محیط، تابع انبوهی از متغیرهای درونی و بیرونی است. عوامل عمده مؤثر بر ادراک عبارتند از:

۱- حواس پنجگانه: بینایی، چشایی، شنوایی، لامسه، بویایی

۲- نیازهای، زیستی، اجتماعی، روانی و فرهنگی و...

۳- کنجکاوای شناخت محیط و پیش بینی تاثیرات آن،

۴- زیبایی‌شناسی: ذوق و سلیقه، زمینه فرهنگی، تجارب عاطفی و... (بییر، ۱۳۸۱: ۲۰۷)

مفهوم زیبایی‌شناختی در معماری نیز مورد توجه است. عوامل بسیار زیادی مانند قابلیت استفاده، ساختار، مقاومت مصالح، مسائل مالی و بالاخره ضوابط ساختمانی این آزادی را محدود می‌کند. زیبایی‌شناختی تنها عاملی که باید مورد توجه قرار گیرد نیست اما در این نیز که این عامل در معماری نقش اصلی دارد نمی‌توان شک کرد (گروتز، ۱۳۸۶).

برخی از ویژگی‌های محیطی می‌توانند نقش مهمی در از بین بردن وجوه زیبایی‌شناختی مناطق مسکونی داشته باشند. وقوع بزه (جرم) در محیط‌های مسکونی یکی از این عوامل است. با نگاه به وندالیسم می‌توان رفتار غیر متعارف اجتماعی، به یکسری از رفتارهای بزهکاری گفته می‌شود که هدف اصلی آن‌ها ویرانگری عمدی و با تمایل شخصی اموال عمومی است و هرگونه رفتار عمدی به هرچیز زیبا در جهت تخریب عمدی به اموالی که متعلق به همه مردم است رفتار نامستولانه و تعمدی دارد و دارای سابقه طولانی جامعه‌شناختی و روانشناختی این نوع رفتار امروزه «وندالیسم» گفته می‌شود (محسنی تبریزی، ۱۳۸۳: ۲۳). جامعه‌شناسان فعال در حوزه این گونه رفتارهای وندالیسم گونه را نوعی بزه است را تایید کرده‌اند. ریچارد فلکس شرایط حاکم شده از سوی والدین بر فرزندان به عنوان اصل حاکم در جامعه را به عنوان علل اصلی این موضوع مطرح می‌نمایند. پس وندالیسم نوعی بیان خشم فروخورده و شروع بع بروز حاکی از اجحاف، اجبار تجدید حاکمیت از سوی جوانان برای تجدید حاکمیت است (Flacks, 1971:63). به بیان دیگر وندالیسم نوعی ابراز وجود گروهی در مقابل افرادی نصبت به گروه ساکت و خاموش است (Aronson, 2015: 1). با این تفاسیر زیبایی‌شناختی در معماری با مسائل اجتماعی مهمی سروکار دارد و برای حل این معضلات توجه به وجوه سازنده امنیت فردی و اجتماعی نقشی مهمی در مسئله زیبایی‌شناختی در معماری دارد.

۳. مفهوم امنیت

امنیت در لغت به معنای نداشتن دلهره و دغدغه است. بنابراین معنای لغوی امنیت، رهایی از خطر، تهدید، آسیب، اضطراب، هراس، ترس، نگرانی یا وجود آرامش، اطمینان، آسایش، اعتماد، تأمین، ضامن است درواقع امنیت یعنی رفع خطر و رفع خطر یعنی استفاده بهینه از فرصت. بنابراین باید چنین نتیجه گرفت که امنیت دارای دو عنصر اساسی تهدید و فرصت است و برقراری امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدید و بهره‌گیری بهینه از فرصت هاست (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵: ۸۸). یکی از ابعاد مهم امنیت، امنیت اجتماعی است. امنیت اجتماعی به عنوان زیربنای رشد و شکوفایی انسان و جامعه، متأثر از شرایطی است که فرد در آن به سر می‌برد. بدون شک یکی از مباحث مهم دنیای امروز امنیت اجتماعی است. نیاز به امنیت، یکی از نیازهای اصلی انسان هاست. افرادی مانند مازلو، هرزبرگ و کارن هورنای، بعد از نیازهای زیستی، نیاز به امنیت را در جوامع انسانی در اولویت قرار داده‌اند. اهمیت نیاز به ایمنی، اطمینان و احساس امنیت در حدی است که در تعیین شخصیت نقش اساسی دارد و منظور از آن، داشتن امنیت و رهایی از ترس است و برای حفظ تعادل در جامعه، امری واجب تلقی می‌شود (سفیری، ۱۳۸۷: ۱۴۴؛ گلزاری، ۱۳۸۵: ۸۵). از سویی، امنیت اجتماعی به معنای فقدان ناهنجاری‌ها، آسیب‌های اجتماعی، جرم، جنایات، اعتیاد، خودکشی، فروپاشی خانواده و مانند آن است (تقی‌لو، ۱۳۸۵: ۲۴۰).

از دیدگاه برخی محققین، احساس ناامنی و ترس ممکن است ناشی از سطح پایین کنترل اجتماعی یا باور ساکنان به سطح در حال افت کنترل اجتماعی باشد (Skogan, 1999; Mirowsky & Ross, 1990) متغیرهای جمعیتی، جنسیت و موقعیت اجتماعی - اقتصادی جزو عوامل مؤثر در احساس امنیت شهروندان تشخیص داده شده‌اند. مطالعات انجام گرفته حاکی از آن است که عموماً تجربه ترس و احساس ناامنی در بین زنان به خصوص در شب هنگام بیشتر از مردان است (Taylor & Perkins, 1996). در طبقه‌بندی نیازها که توسط مازلو به انجام رسیده است، امنیت پس از نیازهای زیستی (آب، غذا و غیره) به عنوان دومین طبقه از مهم‌ترین و نیازها بنیادی معرفی شده است (عزیزی و شعبان جولا، ۱۳۹۳: ۷۹۲).

جدول شماره ۱- سلسله مراتب نیازهای انسان مازلو (Maslow, 1954)

ردیف	نیازها	جزئیات
------	--------	--------

1	زیستی	تنفس، آب، غذا، خواب، تعادل زیستی و روانی، دفع
2	امنیتی	امنیت جسم، شغل، امکانات، اخلاق، خانواده، سلامتی
3	اجتماعی	دوستی، خانواده، صمیمیت
4	احترامی	رضایت درونی، اعتماد به نفس، موفقیت، احترام به دیگران، مورد احترام دیگران بودن
5	خودشکوفایی	اخلاقیات، خلاقیت، فی البداهه عمل کردن، قابلیت حل مشکلات، پذیرفتن واقعیت

امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به شما می‌رود، به طوری که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد. مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی در گروه امنیت است. امنیت مقوله‌ای اساسی در هر نظام اجتماعی است و جوامع اولویت اول خود را به برقراری امنیت در جامعه اختصاص می‌دهند، امنیت پدیده‌ای چند بعدی است و مطالعه و میزان آن در یک جامعه از جهات مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی امکان‌پذیر است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۴۵).

اسلام نیز به عنوان یک دین توحیدی به مسئله امنیت توجه ویژه‌ای داشته است. از ویژگی‌های شهر و کشور امن از نظر اسلام زندگی افراد در آرامش برخوردار می‌گردد. همه افراد از رزق بالا بیان شده است. برای سنجش این موضوع باید به هر دو عامل بایکدیگر توجه نمود. خلقت خداوند بر آرامش استوار است. ناشکری انسان باعث ایجاد ترس و فقر مشکلاتی برای انسان از جمله ناامنی می‌گردد و خدا شهری را مثل زده است که امن و امان بود و آروزی از هر سو فراوان می‌رسید. پس [ساکنانش] نعمت‌های خدا را ناسپاسی کردند و خدا هم به سزای آنچه انجام می‌دادند. طعم گرسنگی و هراس را به مردم آن چشاندید» (نحل / ۱۱۲). به سه ویژگی برای قریه مورد مثل بیان می‌کند که پشت هم هستند. اما ویژگی وسط که اطمینان باشد به معنی رابط میان دو ویژگی دیگر است، چون هر قریه‌ای که تصور شود وقتی امنیت موجود باشد و از حمله غارت‌گران و اشرار و اسیر و خونریزی‌ها چپاول رفتن زن و بچه و اموال و از هجوم بلاهای طبیعی از قبیل سیل و زلزله امثال آن محفوظ باشد، اطمینان و آرامش در مردمش ایجاد می‌کنند و دیگر مجبور نمی‌شوند ترک وطن نمایند و متفرق شوند. از کمال اطمینان، ویژگی سوم پدید می‌آید و درآمد آن قریه زیاد و ارزان می‌شود، چون از همه دیارها و شهرستان‌های اطراف آذوقه به آنجا حمل می‌شود دیگر مردمش مجبور نیستند زحمت جابجایی و سفر و غربت را تحمل کنند و برای طلب مال به سوی دیار خود کویرها و بیابان‌ها و دریاها را زیر پا بگذارند و سختی‌ها غیر قابل تحمل کنند. پس اتصاف قریه به این سه ویژگی که عبارت است از: امن و اطمینان و سرازیر شدن مال بدانجا از هر طرف، تمام نعمت‌های مادی و قابل مشاهده را برای اهل آن جمع کرده است (طباطبایی، ۱۳۷۴: ۵۲۳).

۴. امنیت از طریق طراحی محیطی

یکی از نظریات کامل در خصوص تأثیر عوامل کالبدی بر بروز جرم، نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی است. رویکرد CPTED را می‌توان طراحی مناسب و کاربری مؤثر از محیط و ساختمان دانست که به کاهش جرم و ترس ناشی از جرم منجر می‌شود. به عبارت دیگر طراحی مناسب و استفاده درست از محیط ممکن است علاوه بر پیشگیری از وقوع جرم، کیفیت زندگی را بهبود بخشد و ترس از جرم را کاهش دهد (Crowe, 2000: 46). این نظریه CPTED بر این ادعا استوار است که می‌توان با طراحی مناسب محل سکونت و کار افراد، از ارتکاب جرایم ارتكابی در محیط ساخته شده پیشگیری کرد این فرایند «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» نامیده می‌شود. این پیشگیری شاخصه‌ای از رهیافت مکانیکی در پیشگیری از جرم است که بر این باور است که مجرم ارتکاب مجرم ارتکاب جرم را انتخاب می‌کند جرم معلول فرصت است، مجرم فردی عقلانی است و تأثیر گذاشتن بر عوامل وضعی راحت‌تر از تغییر و مبارزه با ضعف‌های بشری و اصلاح شخصیت افراد است در نتیجه راه حل مناسب برای پیشگیری

از وقوع جرم را کم کردن فرصت‌های مجرمانه می‌داند. این نظریه را می‌توان این‌گونه تعریف کرد طراحی مناسب و طراحی مناسب و کاربری مؤثر از محیط و ساختمان که منجر به کاهش جرم و ترس ناشی از جرم می‌شود به عبارت دیگر طراحی مناسب و استفاده درست از محیط می‌تواند علاوه بر پیشگیری از وقوع جرم، کیفیت زندگی را بهبود بخشد و ترس از جرم را کاهش دهد (Crowe, 2000: 46).

شکل ۱. اصول نظریه CPTED؛ مأخذ. (Cozens and Love, 2015: 396).

ایده اصلی رویکرد امنیت از طریق طراحی در این است که محیط فیزیکی نقشی مهم در وقوع جرم بازی می‌کند (Armitage, 1999: 1). رویکرد امنیت از طریق امنیت از طریق طراحی محیطی، استفاده هوشمندانه از فضای انسان ساخت به منظور ارتقاء امنیت شهری در فرایند طراحی و برنامه‌ریزی محیط مصنوع است؛ در واقع میتوان این رویکرد را به عنوان راهی برای تحقق شهری ایمن دانست که از اقدامات پیشگیرانه از طریق طراحی و برنامه‌ریزی شهری برای کاهش احتمال تجاوز و جرائم شهری بهره میگیرد. از اهداف اصلی این رویکرد، افزایش امنیت شهری از طریق کاهش جرائم در محیط شهری است (Atlas, 2000: 1).

قلمروپایی رفتار قلمروپایی دربرگیرنده‌ی نشانه‌گذاری و شخصی کردن مکان است (آلتمن، ۱۳۸۲: ۱۳۰). نشانه‌گذاری، به یکپارچگی و همسانی اشیای یک مکان که موجب حس مالکیت بر آن مکان است، گفته می‌شود. فرآیند شخصی سازی می‌تواند خود آگاه باشد ولی در اغلب موارد فرایندی ناخودآگاه است. شخصی‌سازی جلوهای از تمایل به کنترل قلمرو مکانی و بیان سلیقه زیباشناختی و تلاشی برای سازگاری بهتر محیط و الگوی رفتار است (لنگ، ۱۳۸۱: ۱۶۸). بعضی محیط‌ها بدون خسارت و دخل و تصرف قابل شخصی‌سازی هستند. محیط‌های دیگری که سامر آن‌ها را "معماری سخت" نامیده مشکل‌تر شخصی می‌شوند. میزان شخصی شدن یک مکان به قابلیت مصالح به کار رفته در ساخت آن، شدت نیاز ساکنین به تغییر آن، منافع آن مکان دارند و هنجارهای اجتماعی و قوانین رسمی رایج در آن مکان بستگی دارد. فیلیپو باودون در مورد تغییرات ایجاد شده در طرح مجموعه مسکونی پساک لوکوربوزیه در بوردو فرانسه گزارشی را تهیه کرده است. بر این منوال مجموعه پساک شامل هفتاد سازه همگون مکعبی است که قابلیت شخصی-سازی بالایی دارد. دیوارها با رنگ‌های مختلف رنگ شده و بسیاری از تراس‌ها و فضاهای سرپوشیده بسته شده‌اند، فرم خالص اولیه تغییر کرده و مجموعه‌ای که قرار بود دارای معماری سخت باشد به یک معماری نرم تبدیل شده است (لنگ، ۱۳۸۱: ۱۶۹). ترس از جرم با تمرکز بر کاهش فرصت دسترسی به هدف‌های جرم برای خلافکاران احتمالی و افزایش احساس خطر در آن‌ها، به دست می‌آید. کنترل دسترسی از سه طریق غیررسمی یا طبیعی، رسمی

و سازماندهی شده توسط پرسنل امنیتی و راهکارهای مکانیکی مثل قفل و بست ها حاصل می شود (Cozens, Saville, & Hillier, 2005) مدیریت و نگهداری با تعمیر و نگهداری مناسب از مبلمان شهری و تابلوها و علائم شهری و چراغ های روشنایی و محوطه سازی می توان علاوه بر بهینه سازی هزینه های شهری از بالا رفتن تصور مجرمان نسبت به بی توجهی به فضای شهری و ظرفیت مناطق در جرم خیزی کاست (پورجعفر و همکاران، ۱۳۸۷: ۷۷). امنیت فیزیکی مشکل امنیت پروژه های ساختمانی این است که طراحان این سیستم ها با جرم و جنایت آشنا نیستند. عواقب تأسف بار این پدیده، در میزان ورود غیر مجاز جنایتکاران به واحدهای تجاری و مسکونی دیده می شود. طرح روشنفکرانه ای امنیت فیزیکی در موفقیت پروژه ها بسیار کمک می کند. عملکرد صحیح دفاع و رفع ضعف امنیتی از نقطه نظر ساختار معماری می تواند برخورد مؤثری با مشکلات اجتماعی آینده باشد. در برخی از منابع مفهومی به نام سخت کردن اهداف جرم (مشکل کردن هدف) از مشخصات اصلی امنیت فیزیکی به حساب می آید (نجفی و هاشم بیگی، ۱۳۷۷: ۳۷۳). در زمینه نظارت یا مراقبت که می توان آن را بخشی از محافظت بالقوه محله یا مجموعه های مسکونی دانست، اگر مجرم تصور کند در صورت ارتکاب جرم در معرض نظارت و مشاهده قرار خواهد گرفت اگر چه به واقع نیز این گونه نباشد، احتمال ارتکاب جرم توسط وی کمتر خواهد شد (بانت، ۱۳۶۶: ۵۵). با این تفاسیر می توان گفت امنیت محیطی یکی مهم ترین ارکان امنیت فردی در مناطق مسکونی محسوب می شود.

۵. بررسی ساختارهایی زیبایی شناختی محیطی مؤثر بر امنیت در مجتمع های مسکونی

برای بررسی میزان برازش مدل آزمون شده از شاخص های معرفی شده توسط کلاین (۲۰۱۱) استفاده شد. شاخص برازش تطبیقی (CFI) شاخص برازش با مقدار ۰/۹۶ و شاخص ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) با مقدار ۰/۰۲ که نماینده برازش مقتصد می باشد، نشان دهنده تناسب مدل برازش است (GFI) شاخص نیکویی برازش) که نماینده برازش مطلق می باشند، مقدار ۰/۹۰ را برای مدل نشان می دهند و بر این امر دلالت دارند که در مجموع داده های جمع آوری شده نزدیک به دامنه قابل قبول است و مدل تدوین شده تایید می شود.

جدول ۲- آماره های مربوط به نیکویی برازش مدل

شاخص های برازش	ملاک	مقادیر پژوهش	ملاک	برازش نتیجه
تقسیم کای-مربع بر درجه آزادی	χ^2/df	χ^2/df	≤ 3	۱/۲۰ برازش خوب
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	Root Mean Squared Error of Approximation	RMSEA	≤ 0.08	۰/۰۲۷ برازش خوب
شاخص برازش مقایسه ای	Comparative Fit Index	CFI	≥ 0.9	۰/۹۶ برازش خوب
شاخص برازش افزایشی	Incremental Fit Index	IFI	≥ 0.9	۰/۹۶ برازش خوب
شاخص نیکویی برازش	Goodness of Fit Index	GFI	≥ 0.9	۰/۹۰ برازش خوب

شاخص تطبیقی (CFI) که برای آزمون مدل استفاده می شود، هر چه بیشتر از ۰/۹ باشد نشان دهنده برازش مناسب مدل است. شاخص مطلق (GFI) این پرسش را مطرح می سازد که آیا واریانس خطا که پس از برازش مدل باقی می ماند؛ مقدار قابل توجهی است یا خیر. در پژوهش حاضر چون بیشتر از ۰/۹ است، نشان دهنده مناسب بودن برازش مدل است. بر اساس برآوردهای ارائه شده می توان نتیجه گرفت که مدل تست شده در جامعه مورد نظر از برازش نسبتاً خوب و قابل قبولی برخوردار بوده است. بنابراین، نتایج مدل پژوهش نشان می دهد که مدل مورد استفاده پژوهش حاضر از برازش مناسبی برخوردار بوده و برای مطالعه فرضیه های پژوهش از کفایت قابل قبولی برخوردار بوده است. در ادامه علائم به کار رفته در مدل پژوهش آورده شده است (جدول ۳).

جدول ۳-علائم به کار رفته در مدل پژوهش

معادل انگلیسی	متغیر	نماد
Physical security	امنیت فیزیکی	P.S
Monitoring	نظارت	Mo
Input-Output	ترس از جرم	IO
Territory	قلمروپایی	Te
Management and maintenance	مدیریت و نگه داری	M.M

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (تی تک نمونه‌ای استفاده شد) (جدول ۴).

جدول ۴- مشخصات توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
امنیت فیزیکی	۳/۰۳	۱/۱۴
نظارت	۳/۴۰	۰/۸۹
ترس از جرم	۲/۴۴	۰/۸۷
قلمروپایی	۲/۹۵	۱/۰۸
مدیریت و نگه داری	۳/۰۲	۱/۰۱

در ادامه نتایج آزمون تی تک نمونه ای برای مقایسه میانگین گروه نمونه آورده شده است.

جدول ۵- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور مقایسه میانگین گروه‌ها (منبع: نگارنده)

ارزش = 3					t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
حد بالا		حد پایین							
امنیت فیزیکی	۰/۵۸	۰/۵۶	۰/۰۳	-۰/۰۹	۰/۱۷				
نظارت	۷/۶۶	۰/۰۰۱	۰/۴۰	۰/۳۰	۰/۵۱				
ترس از جرم	-۱۰/۵۴	۰/۰۰۱	-۰/۵۵	-۰/۶۵	-۰/۴۴				
قلمروپایی	-۰/۶۶	۰/۵۱	-۰/۴	-۰/۱۶	۰/۰۸				
مدیریت و نگه‌داری	۰/۴۵	۰/۶۵	۰/۰۲	-۰/۰۹	۰/۱۴				

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود متغیر نظارت و ترس از جرم دارای سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ هستند که بدین معنی است بین میانگین گروه نمونه در دو مولفه نظارت (۳/۴) و ترس از جرم (۲/۴۴) با میانگین پیش‌فرض (۳) تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به مثبت بودن مؤلفه نظارت می‌توان گفت که از نظر گروه نمونه نظارت بیشتر از حد متوسط است و با توجه به منفی بودن اختلاف میانگین. هرچند دو متغیر مدیریت و نگه‌داری و امنیت فیزیکی دارای مقدار اختلاف میانگین مثبت هستند، ولی این مقادیر از نظر آماری معنادار نیست. متغیر قلمروپایی نیز دارای اختلاف میانگین منفی است ولی این مقدار نیز از نظر آماری معنادار نمی‌باشد.

می‌توان گفت امنیت فیزیکی و محافظت در مقابل تخریب عوامل زیباشناختی به مجموعه عواملی اشاره دارد که به منظور امنیت مناطق مسکونی، املاک و دارایی‌های فیزیکی از آسیب‌هایی چون سرقت، تخریب‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و برای جلوگیری از دسترسی غیر قانونی و آسیب‌پذیری در مقابل جرم که در این پژوهش به عنوان یکی از عوامل مؤثر امنیت محیطی در بافت مجتمع‌های مسکونی به حساب می‌آید؛ عقب‌نشینی و فرورفتگی در ساختمان‌ها، کاهش پرچین و دیوار، امکان نظارت از ساختمان و کاهش زوایایی پنهان وجود بناهای در دست اجرا به عنوان مؤلفه‌هایی هستند که بر جرم‌خیز بودن و امنیت مناطق مسکونی تأثیر می‌گذارند. نتایج یافته‌های این بخش از پژوهش

مبنی بر تأثیر شاخص‌های تخریب عوامل زیبایی‌شناختی امنیت فیزیکی بر امنیت محیطی در بافت مجتمع‌های مسکونی همسو است. بررسی نتایج همچنین با استفاده از تی تک نمونه‌ای نشان داد که میانگین امنیت فیزیکی در نمونه پژوهش در حد متوسط قرار دارد. نظارت یکی دیگر از مؤلفه‌هایی است که باعث کاهش تخریب محیط و یا اقدام به جرم از طرف گروه‌های فعال در مجموعه‌های مسکونی می‌گردد و بر امنیت محیطی مناطق مسکونی مؤثر بوده و می‌تواند کاهش جرم را در پی داشته باشد.

نتیجه‌گیری

مناطق مسکونی با تمام ویژگی‌های خود می‌تواند شکل‌دهنده به فضایی با نوع امنیت مثبت یا منفی باشد. به عبارتی می‌توان گفت فضاها به دلیل خصوصیات که دارند، می‌توانند ظرفیت تولید جرائم بالایی را داشته باشند. به وجود آمدن جرم و انواع مشکلات در برخی از مناطق شهری حاکی از این است که کنترل و نظارت در زمینه‌های مختلف (مثل نورپردازی) در حداقل سطح قابل قبول قرار دارد و مشخص است که امنیت در آن‌ها کاهش می‌یابد. کوچه و خیابانی‌هایی که حداقل میزان عبور و مرور و روشنایی را دارند، به دلیل وجود حداقل نظارت، شاهد افزایش انواع جرائم می‌باشد. طراحی روشنایی شهری روشی هم سنتی و هم مدرن در جهت تأمین امنیت و آسودگی بهتر و محیط است. بزهکاران از نبود روشنایی کافی برای پنهان شدن استفاده می‌نموده و با تخریب روشنایی‌های موجود باعث ایجاد تاریکی برای فراهم نمودن محیط مناسب خود را می‌نمایند. یکی از آیت‌های اصلی در مؤلفه نظارت نورپردازی و روشنایی بود. امروزه نورپردازی به عنوان یک عامل مهم در ایجاد حس امنیت است و نبود نور و وجود تاریکی شب عوارضی همچون افزایش حوادث، تصادفات، جرایم و بزه‌کاری و کاهش امنیت اجتماعی را سبب می‌شود. در طراحی و معماری صرفاً از نور برای روشنایی استفاده نمی‌شود و به عنوان یکی از اجزاء اصلی طراحی مورد توجه طراحان و معماران قرار می‌گیرد. بررسی نتایج همچنین با استفاده از تی تک نمونه‌ای نشان داد که میانگین نظارت در نمونه پژوهش در حد بالا قرار دارد. ترس از جرم از دیگر شاخص‌های محیط مسکونی که از عوامل مؤثر در سطح مجموعه مسکونی و کاهش جرم است ترس از جرم و قربانی بودن ارتباط بسیار زیادی با زیبایی محیط بافت مسکونی دارد. تخریب بافت مسکونی و زیبا نبودن محیط می‌تواند باعث شکل‌گیری ذهنیت محیطی ناامن در ساکنین بافت مسکونی می‌شود. در مقابل زیبایی و منظم بودن عوامل مؤثر محیطی باعث ایجاد ذهنیت محیطی امن و بدون جرم خواهد شد. قلمروپایی نیز یکی دیگر از عوامل مؤثر امنیت محیطی که با وجود آن تخریب در سطح مجموعه کاهش چشمگیری پیدا خواهد کرد در مجتمع‌های مسکونی است؛ قلمرو به عنوان قسمتی از مجتمع‌های مسکونی محسوب می‌شود که فرد یا گروهی از افراد به دلایل منافع شخصی از آن استفاده می‌کنند و به دلیل احساس تعلق و مالکیتی که نسبت به آن مکان دارند، دفاع نمایند. هرگونه شخصی کردن و نشانه گذاشتن در محیط و یا محافظت کردن از یک منطقه در مقابل مزاحمت، یک نوع رفتار قلمروپایی محسوب می‌شود. اگر قلمروهای عمومی در مجتمع‌های مسکونی به صورت مشخص و مناسبی تفکیک نشوند، آشفتگی رخ خواهد داد که منجر به کاهش امنیت مجتمع‌های مسکونی می‌شود. بررسی نتایج همچنین با استفاده از تی تک نمونه‌ای نشان داد که میانگین امنیت فیزیکی در نمونه پژوهش در حد متوسط قرار دارد. اصلی‌ترین بخش که مؤثر بر افزایش شاخص زیبایی‌شناختی در محیط مسکونی می‌باشد، مدیریت و نگهداری است. که یکی دیگر از عوامل مؤثر امنیت محیطی در بافت مجتمع‌های مسکونی است؛ مدیریت نگهداری عبارتست از برنامه‌ریزی و اجرای اثر بخش فعالیت‌های مربوط به نگهداری و تعمیرات وسایل و تجهیزات. که تخریب و شده و آسیب دیده‌اند. این موضوع در مورد مجموعه مسکونی پروتیت ایگو این موضوع طیف وسیعی از وظایف و مسئولیت‌ها را از طراحی

فعالیت‌های نگهداری و تعمیرات تا فراهم‌آوری و مدیریت منابع مورد نیاز در برمی‌گیرد. بررسی نتایج همچنین با استفاده از تی‌تک نمونه‌ای نشان داد که میانگین امنیت فیزیکی در نمونه پژوهش در حد متوسط قرار دارد.

فهرست منابع و مآخذ:

کتاب‌ها:

- آلتمن، ایروین. (۱۳۸۲). محیط و رفتار اجتماعی. ترجمه علی نمازیان، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- ببیر، آن؛ آر؛ کاترین، هیگینز. (۱۳۸۱). برنامه‌ریزی محیطی برای توسعه زمین. ترجمه سید حسین بحرینی و کیوان کریمی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- پوردیهیمی، شهرام. (۱۳۹۱). شهر، مسکن و مجموعه‌ها، آرمانشهر. ترجمه علی نمازیان، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- طباطبایی، سید محمدحسین. (۱۳۷۴). ترجمه تفسیر المیزان (چاپ پنجم). مترجم سید محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
- طیبیان، منوچهر. (۱۳۸۵). دستورالعمل‌ها ارزیابی منظر و آثار بصری. تهران: دانشگاه تهران.
- گروتر، بورک کورت. (۱۳۸۶). زیباشناسی در معماری (چاپ پنجم). ترجمه دکتر جهان‌شاه پاکزاد و مهندس عبدالرضا همایون.
- محسنی تبریزی، علیرضا. (۱۳۸۳). وندالیسم، مبانی روان‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی و روان‌شناسی وندالیستی در مباحث آسیب‌شناسی و کثر رفتاری اجتماعی. تهران: انتشارات آگه.
- نجفی ایران‌آبادی، علی حسین؛ هاشم بیگی، حمید. (۱۳۷۷). دانش جرم‌شناسی. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.

مقالات:

- انصاری، مجتبی؛ جمشیدی، سمانه و الماسی، فرنیسا. (۱۳۸۹). "بررسی حس قلمرو و رفتار قلمروپایی در پارک‌های شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی)". معماری و شهرسازی آرمان شهر. شماره ۴، ص ۱.
- پورجعفر، محمدرضا و همکاران. (۱۳۸۷). "ارتقای امنیت محیطی و کاهش جرایم شهری با تأکید بر رویکرد CPTED". نشریه بین‌المللی علوم مهندسی، ویژه‌نامه مهندسی معماری و شهرسازی، شماره ۶، صص ۸۲۰-۷۳.
- زنونی، عباس فرخ و همکاران. (۱۳۷۴). "بررسی خصوصیت‌ها و شاخص‌های مسکن اجتماعی. مجموعه مقالات سمینار سیاست‌های توسعه مسکن در ایران". دومین سمینار، جلد ۲، وزارت مسکن و شهرسازی سازمان ملی زمین و مسکن، تهران.
- ساروخانی، باقر؛ نویدنیا، منیژه. (۱۳۸۵). "امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت؛ در تهران". فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲، صص ۱۰۶-۸۷.
- سفیری، خدیجه. (۱۳۸۷). "نقش نهادهای غیردولتی محله‌ای در تأمین امنیت اجتماعی) با تکیه بر شهر تهران". مجله مطالعات اجتماعی ایران، شماره ۲، صص ۱۱۰-۱۰۳.
- عزیزی، محمد مهدی؛ شعبان جولا، الهه. (۱۳۹۳). "ارزیابی کالبد محله‌های قدیمی شهری در پاسخ دهی به احساس امنیت (نمونه موردی: محله ملک آباد قزوین)". پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۴، صص ۸۰۸-۷۹۱.
- عینی فر، علیرضا؛ قاضی زاده سید ندا. (۱۳۸۹). "گونه‌شناسی مجتمع‌های مسکونی تهران با معیار فضای باز". معماری و شهرسازی آرمان شهر، شماره ۳، صص ۴۶-۳۵.
- گلزاری، محمود. (۱۳۸۵). "تبیین روانشناختی امنیت (امنیت از دیدگاه روانشناختی)". مجموعه مقالات همایش بررسی نقش روان‌شناسی، مشاوره و مددکاری اجتماعی در تأمین و توسعه امنیت روانی - اجتماعی، شماره ۱، صص ۸۵-۱۱۰.

محمدی، جواد؛ بگیان، محمدجواد و موسوی، سید سهراب. (۱۳۹۱). "بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی با کیفیت زندگی زنان شهر کرمانشاه". فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۳۱، صص ۱۴۳-۱۵۶.
 معصومی، افسانه؛ قلمبر دزفولی، مریم. (۱۳۹۸). "سنجش عوامل مؤثر بر کیفیت زیبای شناختی در مسکن شهری (مطالعه موردی: محله جمال آباد)". هویت شهر، شماره ۲، صص ۹۴-۸۱.

References:

- Abdullah, A., Razak, N. A., Salleh, M. N. M., & Sakip, S. R. M. (2012). "Validating crime prevention through environmental design using structural equation model". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 36, 591-601.
- Armitage, R. (1999). "An evaluation of secured by design housing schemes throughout the West Yorkshire area". University of Huddersfield.
- Aronson, E., Wilson, T. D., Akert, R. M. & Sommers, S. R., (2015). *Social psychology*. 9 ed, Boston: Pearson.
- Austin, D. M., Furr, L.A. & Spine, M. (2002). "The Effects of Neighborhood Conditions on Perceptions of Safety". *Journal of Criminal Justice*, 30, 417– 427.
- Baba, Y., & Austin, D. M. (1989). "Neighborhood Environmental Satisfaction, Victimization and Social Participation as Determinants of Perceived Neighborhood Safety". *Environment and Behavior*, 21, 763–780.
- Bennett, T. (1986). *Situational Crime Prevention from The Offender Perspective*. In Heal & Laycoke.
- Cozens, P. (2005). *Crime prevention through environmental design*.
- Cozens, p. (2015). "Perceptions of Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) at Australian Railway Stations". *Journal of Public Transportation*, 18(4), 73-92.
- Crowe, T. (2000). *Crime Prevention Through Environmental Design: Applications of Architectural Design and Space Management Concepts*. 2nd ed., Butterworth Heinemann, Oxford.
- Flacks, R. (1971). "Social and Cultural Meaning of Student Revolt: Some informal comparative observations". *Social Problems*, (17), 340-357.
- Gilchrist, E., Bannister, J., Ditton, J., & Farrall, S. (1998). "Women and the Fear of Crime: Challenging the Accepted Stereotype". *British Journal of Sociology*, 38, 283–298.
- Grogan, Paul S., and Tony, P. (2000). *Comeback Cities: A Blueprint for Urban Neighborhood Revival*. Boulder: Westview Press.
- Homesalarm. (2018). *Home Security Facts and Statistics*. Retrieved, from <https://www.homesalarm.com/home-security-facts/>.
- Janson, P., & Ryder, L. K. (1983). "Crime and the Elderly: The Relationship between Risk and Fear". *Gerontologist*, 23, 207– 211.

- Litfin, K T. (1999). Constructing environmental security and ecological interdependence. *Global Governance*, 359-377.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. Harper & Row, New York.
- Mische, PM. (1989). Ecological security and the need to reconceptualize sovereignty. *Alternatives XIV*, 14(4): 389-427.
- Montgomery, C. (2013). *Happy City: Transforming Our Lives through Urban Design*. London: Penguin Books Ltd.
- Myers, N. (1993). *Ultimate Security: The Environmental Basis of Political Stability*. W. W. Norton, 13New York.
- Nguyen, T. (2018). *Low-cost Residential Security System*. bachelor's thesis.
- Noor Eizamly, N. U. E., & Anuar, F. I. (2020). "The safe city programme strategies and sustainability in urban tourism environment". *Journal of Tourism, Hospitality & Culinary Arts (JTHCA)*, 12(1), 1-8.
- Olajide, S. E., M. Lizam, and K. B. Akinbola. (2018). "Residential Neighborhood Crime Prevention in Nigeria: Need for a Paradigm Shift". *Advanced Science Letters*, 24(5), 3781-3784.
- Owusu, G., Wrigley-Asante, C., Oteng-Ababio, M., & Owusu, A. Y. (2015). "Crime prevention through environmental design (CPTED) and built-environmental manifestations in Accra and Kumasi, Ghana". *Crime Prevention and Community Safety*, 17(4), 249-269.
- Partnership, H. M. (2004). *Safer places: the planning system and crime prevention*. Thomas Telford.
- Perkins, D. G., & Taylor, R. B. (1996). "Ecological Assessments of Community Disorder: Their Relationship to Fear of Crime and Theoretical Implications". *American Journal of Community Psychology*, 24, 63– 107.
- Rahmania, M., & Zarandib, M. M. (2015). "Determine the environmental factors influencing Increase security in residential design". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 201, 234-242.
- Ross, C. E., & Mirowsky, J. (1999). "Disorder and Decay: The Concept and Measurement of Perceived Neighborhood Disorder". *Urban Affairs Review*, 34, 412–432.
- Scott, CA. Thapa B (2015). *Environmental security*. Oxford: University Press.
- Skogan, W. G. (1990). *Disorder and Decline*. New York: Free Press.
- Shakouei, H. (1990). *The Social Geography of Cities, the Social Ecology of the City*. Jahad Daneshgahi Press.

Ştefan, S. C., Popa, Ş. C., & Albu, C. F. (2020). "Implications of Maslow's Hierarchy of Needs Theory on Healthcare Employees' Performance". *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 16(59), 124-143.

Sundeen, R., & Matthieu, J. (1976). "Crime and its Consequences among the Elderly in Three Urban Communities". *Gerontologist*, 16, 211 –219.

Toseland, R. W. (1982). Fear of Crime: Who is most Vulnerable? *Journal of Criminal Justice*, 10, 199–209.

Tripathi, V. (2017). "Achieving urban sustainability through safe city". *Journal of Human Ecology*, 59(1), 1-9.

Ullman, R.H. (1983). "Redefining security". *International Security*, 8(1), 129-135.